

Tiedonohjaussuunnitelma – työkalu organisaation kokonaisarkkitehtuurityöhön

Organisaation kokonaisarkkitehtuuri on suunnitelma, jossa kuvataan, kuinka organisaation toimintaprosessit, tiedot ja tietojärjestelmät toimivat kokonaisuutena. Organisaation kokonaisarkkitehtuurin kehittäminen on toimintalähtöistä ja lähtee liikkeelle organisaation strategisista tavoitteista ja tarjottavien palveluiden parantamisesta. Toimintaprosesseissa tarvitaan tietoja ja käsitellään tietoja eri tietojärjestelmissä. Kokonaisarkkitehtuurissa on jäsennettävä tiedot käyttökelpoisiin loogisiin kokonaisuuksiin sekä kuvattava tietojärjestelmät, missä tietoja käsitellään.

Tiedonohjaussuunnitelma on arkistolain mukainen arkistonmuodostussuunnitelma. Näin ollen jokaisen julkishallinnon organisaation on laadittava ja pidettävä yllä tiedonohjaussuunnitelmaa. Tiedonohjaussuunnitelmassa kuvataan organisaation palvelut/tehtävät, niihin liittyvät toiminta/asiankäsittelyprosessit työnkulkutasolla, prosesseissa syntyvät tiedot tai tiedoista muodostuvat asiakirjat sekä asiakirjojen kuvailutiedot mm. julkisuuden, henkilötietoluonteen ja säilytysajan osalta sekä tietojärjestelmä missä asiakirja/tieto sijaitsee.

Tavoitteena on, että tiedonohjaussuunnitelmien rakenne on kaikilla yhdenmukainen ja että tiedonohjaussuunnitelmat tehdään yhtenäisten periaatteiden mukaan, käytetään yhtenäisiä käsitteitä ja koodistoja. Yhtenäiset käsitteet ja koodistot edistävät tietojärjestelmien yhteentoimivuutta ja tietojen yhteiskäyttöisyyttä. Tehtävät kuvataan Kuntien yhteisen tehtäväluokituksen avulla. Tehtäväluokituksessa on pääluokassa 05 kuvattu sosiaalihuollon tehtävät/palvelut ja pääluokassa 06 terveydenhuollon palvelut/tehtävät. Kuntien yhteisestä tehtäväluokituksesta organisaatio voi valita oman organisaation tehtävät/palvelut. Jokaiseen tehtävään/palveluun kuvataan toiminta/asiankäsittelyprosessi ja käsittelyvaiheisiin liittyvät asiakirjatyyppit, metatietoarvot ja käsittelysäännöt. Asiakirjahallinnan metatietomääritykset löytyvät SÄHKE2-määräyksistä, jotka on viety myös Koodistopalveluun.

Terveydenhuollon organisaatioiden ei tarvitse kuvata tiedonohjaussuunnitelmassaan potilaan yksittäisen palvelutapahtuman hoitoprosessia (tulotilanne, hoidon suunnittelu, hoidon toteutus ja hoidon arviointi) siltä osin kun tiedot siirretään eArkistoon. SÄHKE2-normin mukaiset metatiedot tallentuvat potilaan hoitoprosessissa syntyville ja siihen liittyville asiakirjatiedoille osittain potilastietojärjestelmissä ja osittain Kelan eArkistossa. Potilastietojärjestelmissä ja eArkistossa käytetyt päättelysäännöt ja perusteet SÄHKE2-metatietojen käsittelylle löytyvät Koodistopalvelusta. Terveydenhuollon organisaatioissa tulee kuitenkin kuvata muiden kuin eArkistoon siirtyvien potilastietojen ja esimerkiksi hallintoon, ajanvaraukseen, hoitojonoihin ja laskutukseen liittyvät prosessit tiedonohjaussuunnitelmassa.

Sosiaalihuollon osalta tiedonohjaussuunnitelmissa voidaan hyödyntää kansallisessa Sosiaalialan tietoteknologiahankkeessa tehtyä työtä. Sosiaalihuollon palvelutehtävät ja palveluprosessit on kuvattu sekä myös asiakirjatyyppit. Tehtävän kaikki käsittelyvaiheet muodostavat käsittelyprosessin. Käsittelyvaiheet ja niiden järjestys voi olla organisaatiokohtaisia. Tarpeen olisi myös miettiä voiko prosessit erota toisistaan vai voidaan hyödyntää yhteisiä kuvauksia kaikissa organisaatioissa. Tiedonohjaussuunnitelmia voidaan helposti myös vaihtaa eri organisaatioiden välillä ja näin hyödyntää jo kertaalleen tehtyä työtä.

Tiedonohjaussuunnitelman laadinnassa voidaan hyödyntää Arkistolaitoksen eAMS-pohjia tai tiedonohjaussuunnitelmia. Voimassaolevassa tiedonohjaussuunnitelmassa kuvataan organisaation nykytila. Tiedonohjaussuunnitelma mahdollistaa myös tavoitetilan kuvaamisen, jos siellä voidaan ylläpitää sekä voimassaolevaa tiedonohjaussuunnitelmaa että luonnos versiota tiedonohjaussuunnitelmasta.

Kristiina Häyrinen
päätoimittaja